

Posudek vedoucího diplomové práce

Jméno a příjmení diplomanta: **Adam Csukás**

Téma a rozsah práce: **Princípy synodálno-presbyterského církevního zriadenia**
[Princípy presbyterně-synodního církevního zřízení]

77 stran (60 stran vlastního textu).

Datum odevzdání práce: 3. 9. 2017

Téma, jehož zpracování se diplomant ujal, je mimořádně aktuální v českém i světovém měřítku.

Význam pojmu presbyterně-synodní zřízení a jeho aplikace v církevním zákonodárství protestantských církví patří mezi zásadní problémy jejich církevního práva již po staletí. Právní i teologické spory o výklad a praxi principů presbyterně-synodního zřízení jsou podle diplomantova zjištění předmětem badatelského úsilí odborníků i sporů uvnitř církevních zákonodárných orgánů v mnoha zemích evropského, amerického i afrického kontinentu. V českém prostředí vzplál tento spor o správný výklad problému již na konci 19. století během vypracování tzv. „čáslavského“ resp. „českého“ návrhu církevního zřízení seniorátním konventem čáslavského seniorátu a konventem superintendence evangelické církve h. v. na území České země, a nebyl zapomenut ani po vídeňském synodu pro celé předlitavské území, na jehož zasedání byl většinou pouhého jednoho hlasu odmítnut. Problematika však znovu ožila ve sjednocené Českobratrské církvi evangelické po roce 1918. Snaha o její důsledné vyřešení je podle diplomantových zjištění předmětem úsilí zákonodárných orgánů uvedené církve zejména v posledních desetiletích a v současnosti.

Předmětná problematika nebyla dosud v české ani slovenské literatuře dosud komplexně rozebrána. Podle mého názoru je diplomantem provedený rozbor i ve světovém měřítku unikátem. Diplomant navazuje na dávná i nedávno uveřejněná díla předních odborníků z přibližně deseti zemí, z nichž ve své práci postupně cituje.

Téma, které si diplomant zvolil, je navýsost aktuální nejen v České republice a ostatních zemích střední Evropy, ale i na celém světě. Nelehká problematika obsahu i aplikace presbyterně-synodního zřízení v protestantských církvích žádá schopnost důkladného právního myšlení, a tu diplomant prokazuje. Text diplomové práce svou právní precizností nejen skvělým přínosem v oblasti církevního práva, kterému je přiznávána v současných právních státech rozsáhlá autonomie, ale má hluboký význam i pro světské právo a jeho přístup k postavení náboženských společenství uvnitř soudobé společnosti.

Diplomantovo téma bylo značně náročné na předběžné teoretické znalosti, zejména v oblasti církevního práva, konfesního práva a právních dějin, a to v měřítku českém i světovém, i na práci s prameny práva a pramennou literaturou. Na s. 67–74 diplomové práce

jsou vyznačeny prameny a literatura, kterou diplomant ve své práci použil: 17 světských i církevních právních norem (rakouských a uherských, československých, českých, slovenských a amerických), přes 40 knižních monografií, 60 článků a kapitol v kolektivních monografiích, 5 adres internetových stránek a 3 balíky archivních pramenů.

Diplomant rozhodným, až temperamentním způsobem hájí zásadu, že církevní zákonodárce si má nejprve ujasnit teologická a právně-teoretická východiska a teprve na jejich základě vytvářet církevní ústavu resp. církevní zřízení. Tímtéž způsobem přistupuje sám ve svém výkladu zákonodárné praxe protestantských církví a jejím kritickém hodnocení. Po formální stránce se ovšem drží také metody srovnávací i metody zobecnění takto získaných údajů.

Diplomant dosáhl vyčerpávajícím způsobem cílů, které si ve své práci vytkl. Při zpracování tématu postupoval samostatně a iniciativně. Využil v plné míře nabízené možnosti častých konzultací s vedoucím své diplomové práce a použil jeho doporučení tvůrčím způsobem.

Práce je strukturovaná logickým způsobem. Diplomant užívá českou i zahraniční literaturu vyrovnaným způsobem. Přednostně užívá překladů zahraniční literatury do češtiny, sám však mistrným způsobem překládá z angličtiny (z té především právní předpisy Presbyteriánské církve v USA) i z němčiny, a předpokládám, že stejné kvality jsou i jeho překlady z maďarštiny. Přímé citáty uvádí přiměřeně, podobně i parafráze svých literárních předloh, na které vždy odkazuje. Diplomová práce obsahuje 226 poznámek pod čarou.

Analýza předmětné právní problematiky je v diplomové práci provedena dostatečně hlubokým způsobem. Úprava práce je příkladná, text je členěn i graficky uspořádán vynikajícím způsobem, poznámky pod čarou jsou jednotné a přehledné. Myslím, že mohu posoudit i jazykovou a stylistickou úroveň diplomantova slovenského textu. Hodnotím ji jako vynikající, bez závad, s pečlivým výběrem přiléhavé terminologie. Výklad je všestranně zajímavý a poutavý.

Pozoruhodný je diplomantův výklad většího počtu sentencí nejproslulejšího švýcarského a světového protestantského teologa 20. století Karla Bartha, jednoho z autorů Barmenských tézí proti nacismu. Diplomant se vhodně zmiňuje o jeho razantním vystoupení na farářském sjezdu v Československu v roce 1935 a jeho projev tam vyslovený je jednou ze základních opor diplomantem hájených tézí. Podobným způsobem diplomant používá články z konce 19. století, jejichž autory tehdy byli přední osobnosti církve helvetského vyznání v Čechách Čeněk Dušek a Justus Emanuel Szalatnay. Obsah některých jejich vystoupení diplomant vyhledal v archivních dokumentech a není vyloučeno, že jejich citace v diplomové práci je jejich první publikací.

Vysoce hodnotím, že diplomant použil teoretická východiska předních soudobých světových autorit v církevním právu, jakými jsou Norman Doe a Mark Hill z Cardiffu, a Pieter Coertzen ze Stellenbosch (Jihoafrická republika). Pokud jde o českou literaturu, za zvláštní zmínku stojí především citovaná díla Františka Bednáře, Antonína Boháče a zejména Pavla Filipiho.

Jedinou drobnou připomínku mám k citaci názvu Patentu císařského č. 41/1861 ř. z. na s. 67, kde z názvu snad vypadla slova „v arcivojvodství Rakouském nad Enží a pod Enží“, na rozdíl od následné citace názvu nařízení č. 42/1861 ř. z., kde uvedena jsou.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě, navrhuji hodnocení výborně.

Námět na téma rozhovoru při obhajobě diplomové práce:

Vysvětlete podstatu pojmů synodní a presbyterní.

V Praze dne 12. září 2017

Prof. JUDr. Jiří Rajmund Tretera
vedoucí diplomové práce